

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Remi Sebastian Kits
MTÜ Käitumisuuringute Keskus
kaitumisuuringute.keskus@gmail.com

Teie 27.05.2025

Meie 11.06.2025 nr 2.2-9/25/1709-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise küsimustega, mis puudutavad teadusuuringus isiku nõusolekuta isikuandmete töötlemise kooskõlastamise nõudeid.

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 sätestab erisuse olukorras, kus isikuandmete töötlemiseks puudub isiku nõusolek¹. IKS § 6 kohaselt on AKI kooskõlastust vaja taotleda kahel juhul:

1. kui uuring põhineb eriliiki isikuandmetel ning puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4) või
2. kui tegemist on täidesaatva riigivõimu uuringu või analüüsiga, mis viiakse läbi poliitika kujundamise eesmärgil (IKS § 6 lg 5).

IKS § 6 lõike 4 kohaselt, kui teadus- või ajaloouring põhineb eriliiki isikuandmetel, sh rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated jne², siis kontrollib asjaomase valdkonna eetikakomitee eelnevalt IKS paragrahvis 6 sätestatud tingimuste täitmist. Justiitsministeerium on selgitanud, et kui uuringus kasutatakse eriliigilisi isikuandmeid, siis uuring põhineb eriliigilistel andmetel sõltumata töödeldavate andmete hulgast³. Kuna eriliigilised isikuandmed vajavad oma tundlikkuse poolest rohkem kaitset, siis on kooskõlastamine isikuandmete töötlemisel käsitletav täiendava kaitsemeetmena.

Eestis on tegevad kaks eetikakomiteed, kes hindavad käitumis- ja sotsiaalteaduste alaste uuringute eetilisi ja andmekaitsealaseid aspekte. Nendeks on [Tartu Ülikooli inimuuringu eetika komitee](#) ja [Tervise Arengu Instituudi inimuuringu eetikakomitee](#). Uuringutaotluse võib esitada vabal valikul ühele neist. Selgitame, et AKI kooskõlastab teadusuuringus isiku nõusolekuta isikuandmete töötlemise ainult juhul, kui valdkondlik eetikakomitee puudub.

AKI ainupädevusse kuulub IKS § 6 lõike 5 alusel täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil tehtavate uuringutes ja analüüsides isiku nõusolekuta isikuandmete töötlemise kooskõlastamine.

Justiitsministeeriumi selgituse kohaselt tuleb IKS § 6 lõiget 5 tõlgendada kitsalt ning selle alusel saavad poliitika kujundamise analüüsi ja uuringuid teha üksnes valitsusasutused. IKS § 6 lõikes 5 on sätestatud, et teadusuuringuks loetakse ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil, st välja on toodud kaks tingimust, mis peavad olema

¹ Vt ka inspeksiooni veebilehel [Isikuandmed uuringutes](#) | [Andmekaitse Inspeksioon](#).

² [Isikuandmete kaitse üldmääruse](#) artikkel 9 lg 1

³ Justiitsministeeriumi 09.09.2022 vastus selgitustaotlusele nr [2.1.-5/22/1465](#)

täidetud. Esmalt analüüsid ja uuringud teostatakse täidesaatva riigivõimu poolt ning teisalt, uuringud ja analüüsid on vajalikud poliitika kujundamiseks. Põhiseaduse § 86 sätestab, et täidesaatev riigivõim kuulub Vabariigi Valitsusele. Vabariigi Valitsus asub täidesaatva riigivõimu tipus, omades koordineerimis- ja järelevalvefunktsiooni täidesaatva riigivõimu asutuste üle. Vabariigi Valitsuse seaduse § 39 lg 3 kohaselt on valitsusasutused ministeeriumid, kaitsevägi ja Riigikantselei, samuti ametid ja inspeksioonid ning nende kohalikud täidesaatva riigivõimu volitusi omavad asutused. Seadusega võib ette näha ka teisi valitsusasutusi, näiteks on valitsusasutused ka prokuratuur ja vanglad.⁴

Mittetulundusühing ei ole täidesaatva riigivõimu asutus⁵ ning sellest tulenevalt ei saa olla iseseisevaks isikuandmete vastutavaks töötlejaks täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil tehtavate uuringute läbiviimisel IKS § 6 lõike 5 alusel.

Kokkuvõttes selgitame, et olemasolevate andmete põhjal tuleb Teil uuringus isiku nõusolekuta eriliiki isikuandmete töötlemiseks uuringu läbiviimine IKS § 6 lg 4 alusel kooskõlastada asjaomase valdkonna eetikakomiteega ning AKI kooskõlastab uuringu ainult juhul, kui asjaomase valdkonna eetikakomitee puudub (nt eetikakomitee leiab, et uuringu kooskõlastamine ei kuulu nende pädevusse).

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Anu Suviste
jurist
peadirektori volitusel

⁴ Justiitsministeeriumi 22.01.2024 vastus selgitustaotlusele nr [2-6/24-7834-2](#)

⁵ Mittetulundusühingute seaduse § 1 lg 1 järgi on mittetulundusühing isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine.